

Δερμάτινοι Χιτώνες

Άναφορά στην βιολογική ζωή, τις ασθένειες, τά γηρατεία,
τόν θάνατο καί τήν ώρα του θανάτου

Πνευματικές αναζητήσεις των ασθενών μέ καρκίνο

Ἡ εὐεργεσία τῆς πίστεως στόν Θεό

Κάθε ἀρρώστια καί εἰδικότερα ὁ καρκίνος ἀντιμετωπίζεται ἀπό τόν ἄνθρωπο ἀνάλογα μέ τίς ψυχολογικές καί πνευματικές ἀντιστάσεις, ἀνάλογα μέ τήν ψυχολογική καί πνευματική ὀριμότητα τοῦ ἀσθενοῦς. Αὐτό συμβαίνει σέ ὅλα τά γεγονότα τῆς ζωῆς, ἰδιαίτερα στίς «ὀριακές ἐμπειρίες», ὅπως εἶναι ὁ πόνος, ἡ ἀρρώστια καί ὁ θάνατος. Σέ αὐτές τίς καταστάσεις παίξει σπουδαῖο ρόλο ἡ πίστη τῶν ἀσθενῶν.

Δύο πρόσφατες ἐρευνες ἀπό τά Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καί Πατρῶν ἔδειξαν ὅτι ἀσθενεῖς πού πάσχουν ἀπό καρκίνο μποροῦν νά ἀντιμετωπίσουν μέ περισσότερο θάρρος καί δύναμη τήν ἀσθένειά τους. Ἀκόμη καί ἡ προσευχή ἔχει διάφορες «ιατρικές ἐπιδράσεις», ὅπως: «μειώνει τό στρές, ρίχνει τούς παλμούς τῆς καρδιάς, αὐξάνει τίς ἐνδορφίνες, τίς ὁρμόνες πού μπλοκάρουν τόν πόνο, καταπραῦνει τά συμπτώματα, κάνει τούς ἀσθενεῖς πιό ὑπομονετικούς».

Ἡ Κυριακή Μυστακίδου, καθηγήτρια Ἀνακουφιστικῆς Ἀγωγῆς καί ὑπεύθυνη τῆς Μονάδας Ἀνακούφισης Πόνου καί Παρηγορητικῆς Ἀγωγῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν δήλωσε: «Οἱ ἀσθενεῖς πού καταφέρνουν νά δαμάσουν τόν πανικό τοῦ θανάτου, καταφέρνουν νά μαλακώσουν καί τά συμπτώματα. Αὐτό δέν σημαίνει πώς δέν πονοῦν, πώς αἰσθάνονται λιγότερο κουρασμένοι ἢ πώς μποροῦν νά πάρουν καλύτερες ἀνάσες. Ἡ πίστη καί ἡ θρησκευτικότητα ὅμως μποροῦν νά λειτουργοῦν καταπραῦντικά στά συμπτώματα». Καί συμπληρώνει: «Ἐνισχύουμε ψυχολογικά ἀλλά καί σεβόμαστε τό θρησκευτικό συναίσθημα ἐκείνων τῶν

άνθρώπων πού άναζητοϋν βοήθεια και λϋτρωση από τόν πόνο. Μάλιστα, τούς παροτρϋνουμε νά εκφράσουν τήν πίστη τους, αφού τούς κάνει καλό».

Ή ίδια είναι υπεύθυνη έρευνήτρια όμάδας πού εργάστηκε τρία χρόνια διερευνώντας τήν έπιρροή τής πίστεως στους άσθενείς μέ καρκίνο. Ή έρευνητική όμάδα διαπίστωσε ότι «οί Έλληνες άσθενείς ύποστηρίζουν πώς ή πίστη τούς δίνει δύναμη νά άντιμετωπίσουν τίς δυσκολίες. Παρ' όλα αυτά, από ό,τι φαίνεται ή θρησκεία λειτουργεί κυρίως θετικά σέ ό,τι άφορᾷ τήν ψυχολογία τους, όσο πιο βαριά είναι ή κατάσταση τής υγείας τους, τόσο πιο πολύ άντλοϋν ήρεμία και χαλάρωση από τήν προσευχή και τήν πίστη. Σύμφωνα μέ τά ίδια στοιχεία, οί Έλληνίδες πού έχουν χτυπηθεί από καρκίνο βρίσκουν μεγαλύτερη παρηγοριά στην θρησκεία».

Σέ παρόμοια συμπεράσματα κατέληξε μιá άλλη έρευνα πού έγινε από Πανεπιστημιακούς στην Πάτρα σέ 118 άσθενείς πού πάσχουν από καρκίνο. Σύμφωνα μέ αυτήν: «αυτοί πού εκκλησιάζονταν ή προσεύχονταν συχνότερα (πού εμφάνιζαν δηλαδή ύψηλή θρησκευτικότητα) εμφάνιζονταν νά πιστεύουν ότι ή ποιότητα τής ζωής τους ήταν καλύτερη σέ σχέση μέ εκείνους πού είπαν ότι δέν πιστεύουν».

Ένας από τούς υπευθύνους τής έρευνας αυτής, Ψυχολόγος στό Όγκολογικό Τμήμα τής Παθολογικής Κλινικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Πατρών ό κ. Γεώργιος Οικονόμου, δήλωσε: «Ή άπάντησή τους (των θρησκευομένων) δέν ύποδηλώνει μόνον ευεξία. Αυτό σημαίνει ότι διατηροϋν καλή ποιότητα ζωής στην άσθένειά τους».

Ένας άγιορείτης μοναχός, ό άγιος Παΐσιος, έχει πη κάποτε ότι ή άσθένεια του καρκίνου είναι «άγία», γιατί έχει γεμίσει τόν Παράδεισο από άγίους. Τό είπε αυτό, έπειδή ή άσθένεια συνήθως είναι μακροχρόνια και ό άνθρωπος διέρχεται από ποικίλα στάδια,

δίνεται ή δυνατότητα νά προετοιμασθῆ κατάλληλα, νά ώριμάση πνευματικά και ψυχολογικά και νά ρυθμίση όλες τίς ύπαρξιακές, ψυχολογικές, οικογενειακές και κοινωνικές δυσλειτουργίες του.

Ένας άλλος εύλογημένος μοναχός τών ήμερών μας, ό άγιος Πορφύριος, έλεγε για τήν άρρώστια: «Η άρρώστια μου είναι μιá ιδιαίτερη εύνοια του Θεού, πού μέ καλεϊ νά μπῶ στό μυστήριο τῆς αγάπης Του και μέ τήν δική Του τήν Χάρη νά προσπαθήσω νά ανταποκριθῶ... Γι' αυτό δέν προσεύχομαι νά μέ κάνει ό Θεός καλά. Προσεύχομαι νά μέ κάνει καλό».

Άπό τήν ποιμαντική μου πείρα έχω μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα ανθρώπων, μέ τούς όποιους συνδέομαι στενά και οί όποιοι πέθαναν από διάφορες μορφές καρκίνου και θά ήθελα νά τά παραθέσω για νά δείξω, κυρίως, τόν θετικό τρόπο μέ τόν όποιο αντιδρουν οί άσθενείς έναντι τῆς άσθένειας του καρκίνου.

Η Κωνσταντίνα, άπόφοιτος Πανεπιστημίου, δημόσιος υπάλληλος, παρακολούθησε όλη τήν μακροχρόνια πορεία τῆς άσθένειας τῆς αδελφῆς της, πού έπασχε από τόν καρκίνο του μαστού. Μόλις τελέσθηκε τό τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνό της, άρχισαν σέ αυτήν τήν ίδια τά πρῶτα συμπτώματα καρκίνου μαστού, όπως είχάν παρατηρηθῆ στην αδελφή της. Γνώριζε όλη τήν πορεία τῆς άσθένειας αυτής και τήν παρακολουθοῦσε μέ ένάργεια. Στην αρχή άντέδρασε έντονα, πολύ περισσότερο από ό,τι είχε αντιδράσει μέ τήν αδελφή της, στράφηκε έναντίον του Θεού, χωρίς νά απομακρυνθῆ από τήν εκκλησιαστική της ζωή, άμφέβαλε για τήν αγάπη του Θεού, όμως παρά ταῦτα έξακολουθοῦσε τήν θεραπεία της και τήν επικοινωνία της μέ τήν Έκκλησία. Μέ τόν χρόνο, ένῶ είχε σαφή συνείδηση τών σταδίων τῆς άσθένειας, ήρέμησε, τό αποδέχθηκε και πέθανε ήρεμα, κάνοντας προσευχή, και Παράκληση στην Παναγία. Η ήρεμία της προξένησε ιδιαίτερη έντύπωση και στους άλλους άσθενείς του Νοσοκομείου.

Η Κατερίνα, καθηγήτρια Άνώτατης Σχολῆς, αντιμετώπισε μέ

θάρρος τήν ἀσθενείά της. “Όταν προσπαθοῦσα νά τήν παρηγορήσω, ἐκείνη γελοῦσε καί μοῦ ἔλεγε ὅτι, ὅταν εἰσῆλθε τίς ἡμέρες ἐκείνες στόν Ἱερό Ναό, εἶδε ἕνα λαμπρό Φῶς, καί κατάλαβε τήν λαμπρότητα τῆς θείας Λειτουργίας πού γινόταν στόν οὐρανό καί τήν ἐπιθυμοῦσε. Τό βράδυ πρίν τήν εἰσοδό της στό Νοσοκομεῖο, ἐπειδή καταλάβαινε ὅτι θά ἐρχόταν σύντομα τό τέλος της, μοῦ τηλεφώνησε γιά νά μέ εὐχαριστήση γιά ὅ,τι ἔκανα γι’ αὐτήν καί νά μοῦ εὐχηθῆ καλή ἀντάμωση στόν οὐρανό. “Όταν τήν ἐπισκέφθηκα λίγες ἡμέρες πρίν τόν θάνατό της στό Νοσοκομεῖο, πονοῦσε πολύ καί μέ παρακάλεσε νά προσευχηθῶ στόν Θεό νά πάρη τήν ψυχή της τό γρηγορότερο, ὄχι γιά νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τούς πόνους, ἀλλά γιά νά συναντήση πιό γρήγορα τόν Χριστό, τήν Παναγία, τούς ἁγίους καί ὅλη τήν οὐράνια Ἐκκλησία. Πρίν πεθάνη ἔγραψε τίς τελευταῖες της ὁδηγίες γιά τήν οἰκογένειά της, γιά τήν κηδεία της καί σημείωσε τά τηλέφωνα τῶν φίλων της γιά νά εἰδοποιηθοῦν νά παραστοῦν στήν ἐξόδιο ἀκολουθία καί στήν ταφή τοῦ σώματος.

Ἡ Γερόντισσα Φωτεινή, θεολόγος καί μοναχή, ἀντιμετώπισε μέ θάρρος καί πίστη στόν Θεό ὅλη τήν δοκιμασία της. Μοῦ ἔστειλε μηνύματα σέ διάφορες φάσεις τῆς ἀσθενείας της, ὅπως: «Μέ τήν εὐχή σας πορεύομαι». «Μέ τήν εὐχή σας, νοιώθω πολύ καλά». «Δύσκολη γιά μένα ἡ ἡμέρα σήμερα». Ἐνα τέταρτο πρίν πεθάνη ὁμίλησα μαζί της στό τηλέφωνο καί τήν προέτρεψα νά προσεύχεται στόν Θεό αὐτές τίς δύσκολες ὥρες, λέγοντας τήν εὐχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με». Τό ἔκανε αὐτό καί πέθανε μέ προσευχή καί μέσα σέ κλίμα προσευχῆς, γιατί ὅλες οἱ παριστάμενες ἐκείνη τήν ὥρα στό δωμάτιο τοῦ Νοσοκομείου προσεύχονταν. Ἡ ἰατρός πού βρισκόταν ἐκείνη τήν ὥρα καί φρόντιζε τήν ἐτοιμοθάνατη, εὐχαρίστησε τήν Καθηγήτριά της πού τῆς ἔδωσε τήν εὐκαιρία νά παρευρεθῆ στόν θάνατο μιᾶς μοναχῆς.

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Καλλίνικος, ὁ Γέροντάς μου,

άντιμετώπισε όλη τήν πολύμηνη άσθένειά του μέ πίστη στόν Θεό, χωρίς νά έρωτᾶ τό παραμικρό σχετικά μέ τήν ύγεία του, χωρίς νά έχη κάποιον άγχος, αλλά είχε άφεθῆ έξ όλοκλήρου στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τήν πρόνοιά Του, αλλά δεχόταν τήν προσφορά τῆς ιατρικῆς έπιστήμης, μέ άπόλυτη ήρεμία, δίδοντας sé μένα τίς κατάλληλες συμβουλές.

Ό μακαριστός π. Έπιφάνιος είχε σαφέστατη συνείδηση ότι φεύγει άπό τόν κόσμον αυτό καί πορευόταν στην πραγματική του πατρίδα καί είχε τό θάρρος, όχι μόνον νά δώση τίς κατάλληλες συμβουλές, αλλά καί νά ύπαγορεύση τό άγγελτήριο τοῦ θανάτου του καί νά δώση τίς άπαραίτητες όδηγίες για τό τί πρέπει νά κάνουν όσοι ήταν κοντά του, άμέσως μετά τήν κοίμησή του καί πώς νά ρυθμίσουν τήν κηδεία καί τήν ταφή μέχρι μικροτάτων λεπτομερειών. Άκόμη είχε δώσει έντολή κάποιος νά θρίσκεται κοντά στό τηλέφωνο για νά σηκώνη τό άκουστικό καί νά αναγγέλλη τήν κοίμησή του καί νά δίνη σχετικές πληροφορίες.

Ό άγιος Παΐσιος, ό άγιορείτης, θεώρησε τό προσβεβλημένο άπό καρκίνο συκώτι του ως τό «καμάρι» του, γιατί για έβδομήντα χρόνια τόν βοήθησε νά ζήση καί νά προσεύχεται καί τώρα μέ τήν άσθένειά του τόν βοηθοῦσε νά συναντηθῆ μέ τόν Θεό.

Ένας Ρουμάνος, πού πρόσφατα συνάντησα, νέος οικογενειάρχης, μέ μικρά παιδιά, πού άκόμη ζῆ, όταν προσπάθησα νά τόν ενισχύσω, έπειδή πληροφορήθηκα ότι προσβλήθηκε άπό καρκίνο, μου εῖπε ότι χαίρεται καί ευγνωμονεῖ τόν Θεό, γιατί επέτρεψε νά άρρωστήση άπό καρκίνο καί αυτό γιατί ή άρρώστια αυτή θά τόν όδηγήση άργά στόν θάνατο, δέν θά πεθάνη ξαφνικά καί έτσι θά τοῦ δοθῆ ή δυνατότητα νά προετοιμασθῆ μέ μετάνοια για τό μεγάλο ταξίδι καί τήν συνάντησή του μέ τόν Θεό.

Η Άναστασία ήλικίας 27 έτων, άπόφοιτος Θεολογικῆς Σχολῆς, άντιμετώπισε μέ θάρρος όλη τήν έξέλιξη τῆς άσθενείας της. Γνώριζε πλήρως τήν κατάσταση της, άφου γνώριζε άπό τό διαδί-

κτυο (internet) όλες τις πληροφορίες για τήν ἐξέλιξη τῆς νόσου καί πήγαινε μόνη της στό Νοσοκομεῖο γιά τήν χημειοθεραπεία. Ἡ ἀνδρεία καί ἡ ὑπομονή της ἦταν μεγάλη. Συγχρόνως ἐνδιαφερόταν γιά τις μεταπτυχιακές της σπουδές. Προσευχόταν καί κοινωνοῦσε τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Εἶχε προκαλέσει τόν θαυμασμό τῶν ἰατρῶν της στό τελευταῖο στάδιο τῆς ἀσθενείας της πού νοσηλευόταν στό Νοσοκομεῖο. Ὁ θεράπων ἰατρός της εἶπε: «Θαυμάζω τόν ψυχισμό της. Ἐνῶ βλέπει ὅτι ἐπιδεινώνεται ἡ κατάστασή της, εἶναι ἀνδρεία. Σπάνια ἀντιμετώπιση». Ὁ Διευθυντής τῆς Μονάδας Ἐντατικῆς Θεραπείας εἶπε: «Μᾶς δίδαξε ὕψιστα μαθήματα ἀντιμετώπισης τῆς ἀσθενείας καί τοῦ θανάτου. Εἶχε πνευματικά χαρίσματα καί ἀποθέματα αὐτό τό παιδί. Ἀντιμετώπισε μέ ἐγκαρτέρηση καί ἡρωϊκότητα ὅλη τήν ἀσθένεια. Μοναδική ἀντιμετώπιση, ἐνῶ γνώριζε τήν ἐξέλιξη καί ὅλη τήν κατάστασή της». Ἡ συνασθενής της στόν ἴδιο θάλαμο εἶπε: «Εὐχαριστῶ πού γνώρισα τήν Ἀναστασία. Μέ βοήθησε πολύ. Ἦταν ἕνας ἄγγελος. Δέν εἶχε καθόλου φόβο ἢ ἀγωνία. Αἰσθανόταν τήν Παναγία καί ὄλους τούς ἀγίους κοντά της. Ὅλοι τήν ἀγαποῦσαν στό Νοσοκομεῖο, γιατροί, νοσοκόμες, προσωπικό. Ἦταν πάντα χαρούμενη. Δέν διαμαρτυρόταν γιά τίποτε. Δέν εἶχε κανένα παράπονο. Ἦταν εὐχαριστημένη μέ ὅλα καί μέ ὄλους».

Πολλά τέτοια παραδείγματα θά μπορούσα νά ἀναφέρω. Τό θέμα, ὅμως, εἶναι ἄν ἐμεῖς ἔχουμε τήν δυνατότητα καί ἱκανότητα νά βοηθήσουμε ἢ νά συμπορευθοῦμε μέ ἀνθρώπους πού βαδίζουν ἀργά πρὸς τόν θάνατο καί πῶς ἀντιμετωπίζουμε τούς καρκινοπαθεῖς στά διάφορα στάδια καί μορφές τῆς ἀσθενείας τους.

Νομίζω, χρειάζεται νά τούς πλησιάζουμε μέ διάκριση, σύνεση, εὐαισθησία, τρυφερότητα. Χρειάζονται λεπτοί χειρισμοί. Καί ἐπειδή κάθε ἄνθρωπος, εἰδικά ὅμως οἱ καρκινοπαθεῖς, ἔχουν κάποιον ἐσωτερικό κόσμο πού θέλουν νά τόν ἀποκρύψουν ἀπό τά βλέμματα τῶν ἀνθρώπων καί ἐπειδή κάθε ἀσθένεια δείχνει μιὰ

ἀπώλεια σχέσεων καί εἶναι εὐκαιρία γιά ἐπανένωση τῶν σχέσεων, καί ἀκόμη ἐπειδή κατά τήν διάρκεια τῆς ἀσθενείας τους συνήθως, εἴτε τό θέλουν εἴτε ὄχι, ἀφήνουν μερικά παράθυρα καί ἀνοίγματα διόδου στόν ἐσωτερικό τους κόσμο, γι' αὐτό χρειάζεται πολλή διάκριση γιά νά βοηθοῦμε ὄχι διδασκαλικά, ἀλλά παρακλητικά, τρυφερά καί ἀδελφικά. Ἄν τό κάνουμε αὐτό, τότε θά δοῦμε πολλές ἐκπλήξεις.